

Oponentský posudek bakalářské práce

Anna Strasserová, Skupina Cobra v kontextu umění 40. a počátku 50. let 20. století

Anna Strasserová odevzdala práci, která v rámci přehledně členěného celku syntetizuje nashromážděné znalosti autorky o daném tématu a dokládá schopnost pracovat s českou i cizojazyčnou literaturou k tématu v rozsahu adekvátním pro bakalářský stupeň studia. Velmi živě a účelně působí také obrazová příloha práce, sestavená se zjevnou erudicí a citlivostí ke zkoumanému uměleckému materiálu.

Hned v úvodu je třeba konstatovat, že se autorka mírně odchýlila od zadaného tématu práce. Ve studii se navzdory názvu práce nepokouší zasadit tvorbu skupiny Cobra do kontextu umění 40. a 50. let. Věnuje se okolnostem vzniku, existence a zániku skupiny, jejím inspiračním zdrojům, charakteristikám tvorby jednotlivých členů a sporadicky vztahům skupiny Cobra k českému uměleckému prostředí (s. 51-52). Širší dobové souvislosti téměř úplně opomíjí, na její obhajobu je však třeba říci, že pokud by tomu tak nebylo, přesáhla by obsahem i rozsahem nároky, kladené na standardní bakalářskou práci. Položení důrazu na vlastní činnost skupiny lze tedy hodnotit pro vyznění bakalářské práce spíše jako klad.

Kladně bych hodnotila také autorčino rozhodnutí, vybrat si z přehršle cizojazyčné literatury, která o skupině Cobra existuje, pouze jednu kvalitní publikaci Willemijna Stokvise z roku 2004. Pro autora bakalářské práce je velmi důležité nenechat se zahltit množstvím literatury a umět vybrat relevantní titul. V souvislosti s českou literaturou, se kterou autorka pracovala, bych však ráda zmínila několik připomínek. Právě v souvislosti se závažností literárního titulu bych zpochybnila Mrázovy přehledové učebnice (*Dějiny výtvarné kultury 3-4*) jako vhodný pramen informací pro odbornou práci. V pasážích, ve kterých se autorka na tyto práce odvolává, dochází ke zbytečnému zpovrchnění pojednávaných fenoménů. Výstižnou zkratku bylo možné najít v kvalitnější přehledové literatuře, se kterou autorka v práci rovněž pracuje (Walther, Foster-Kraussová-Bois-Buchloh). Poměrně často se autorka odvolává na knihu Františka Mikše, *Gombrich. Tajemství obrazu a jazyk umění*. Zde se jedná o jednoznačně kvalitní odbornou práci, autorka však mohla v kapitole, věnované literatuře a pramenům, zdůvodnit výběr tohoto titulu, respektive zdůraznit závažnost jedné jeho části pro téma bakalářské práce. Obecně problematické je užívání citací sekundárních pramenů (pozn. 81, 105 a další). Dostupnost primárních pramenů (původních manifestů, časopiseckých článků, výstavních katalogů, korespondence atd.) je pochopitelně zvláště v případě zahraničního umění pro českého badatele minimální. Citace sekundárního pramene je tak naprosto legitimní formou odborné práce. Je však dobré tuto strategii přiznat v poznámce pod čarou. Ta by v případě sekundární citace měla obsahovat základní údaje k primárnímu prameni, ze kterého citát pochází (v případě manifestu jeho autor, název, v roce, v případě korespondence odesílatel, adresát, datace atd.) a teprve za tímto údajem může být odkaz na sekundární pramen uvozený „cit. podle:“. Citační úzus našeho Ústavu tento pokyn neobsahuje, takže autorka se zásadní chyby nedopustila, pro její budoucí práci by však bylo dobré osvojit si tento subtilní způsob rozlišení primárního a sekundárního zdroje.

Autorka se na dvou místech studie (s. 25, 29) zmiňuje o vlivu, který na jednoho z členů skupiny Cobra – Antona Rooskense - mělo umění, se kterým se v roce 1947 setkal v pařížské nemocnici svaté Anny. Poprvé hovoří o zapůsobení surrealistických nástěnných maleb, podruhé o obrazech Jeana Dubuffeta.

S ohledem na význam psychiatrické kliniky svaté Anny v Paříži pro legitimizaci Cobrou obdivovaného umění duševně chorých a „dubuffetovského“ art brut je třeba tyto dvě informace upřesnit. V letech 1946 a 1950 se v této instituci konaly dvě zásadní přehlídky umění duševně chorých. V roce 1946, pravděpodobně v přímé návaznosti na první výstavu, ve zdejších inspekčním pokoji, poničeném během druhé světové války, vznikly nástěnné malby provedené Francisem Bottem, Oscarem Dominguezem, Mauricem Henrym, Jacquesem Héroldem, Marcelem Jeanem a Manuelem Violou. Právě ty Rooskens během svého pobytu v roce 1947 viděl, díla Dubuffeta však obdivoval jinde.

Přes tyto dílčí připomínky je práce Anny Strasserové dokladem solidní badatelské práce na úrovni bakalářského studia. Autorka zde také prokazuje jednoznačný potenciál pro další a náročnější odborné bádání. Práci jednoznačně doporučuji k obhájení.

V Praze dne 23.5.2015

Doc. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.